

הכנסת קבעה: בלי עצי אשוח ובלוי סנטה קלאוס

בעקבות מסיבת חנוכה שנערכה בתיכון בירושלים, בה הוצב עץ אשוח לאות הזדהות עם התלמידים העולים, החליטה ועדת החינוך של הכנסת לאסור הצבת עצי אשוח ורמויות של סנטה קלאוס בבתי ספר. יושב ראש הוועדה בתגובה: "אני מקווה שבתפוצות לא יאסרו על הצבת סמלים יהודיים כמו חנוכיה".

(פורסם ב Ynet - ינואר 2003)

הדיאלוג הפנימי שלי לקראת שיחה עם חניך המבקש לבטא את תרבותו

בדיון זה נבקש להתמקד בקשר האישי בין מבוגר ומתבגר ולא בגיבוש מדיניות קהילתית בנושא.

1

מחלוצי הציונות:

רפפורט, מראשי עליית הנוער:

"מוסדות המדינה פועלים בתוקף ההרשאה שהם מקבלים מידי העם

בישראל וממלאים את שליחותו. ברשותם להפעיל את סמכותם זאת

גם מבלי להזדקק להרשאה נוספת מידי בעלי הסמכות הטבעית

(ההורים). אדרבא: תפקידם לחנך את הילדים ואת בני הנוער אף

בניגוד למגמות ההורית, שעה שהללו נוגדות את תהליך הקליטה"

(רפפורט, 1953, עמ' 58-59)

2

חנה אזולאי הספרי:

בניגוד למה שאנשים רבים חושבים, אני לא מגדירה עצמי מזרחית.

הלוואי שיכולתי. אני ישראלית. הישראלי החדש, שהוא ברובו דור שני של

מהגרים מארצות שונות, תוצר של תרבות בחיתולים. תוצר עקר משורשים

ולא חשוב מי אשם או לא אשם. קטונתי מלהאשים גדולי אומה כבן גוריון,

שהחליט על מדיניות של כור היתוך ובכך נטל ממני את תרבותי, כמו שנטל

מיוצאי אירופה את תרבותם. אם אשפוט את המדיניות הזו לקולא אומר

שהיתה צו השעה. במבט לאחור אני טוענת שיצאנו גם נפסדים וגם

נשכרים. נשכרים בכך שיש לנו מדינה וממשלה ואנו אדונים לגורלנו,

נפסדים בכך שאין לנו תרבות משלנו...

אני רוצה לסיים בשיר שכתבתי פעם, באמצע כתיבת התסריט, ומבטא את

תחושותיי בצורה הכי מדויקת שאני יכולה:

מה צמח מזה
צנייה כשהם
פצלו בדק 15?

צד כמה
הנסיבות? זמנות
מציאות 2010?

פרופסור צבי אדר, כותב על תפיסת החינוך של עליית הנוער:

"עליית הנוער לא הביאה לפני החניך תרבות רחבה וערכי אדם שונים. היא לא העמידה בפניו ברירות שונות שמתוכן יבחר בדרך ביקורתית את כיוונו שלו וכך יעצב את אישיותו. היא לא פתחה בפניו מרחב של מסורת תרבות. היא בחרה מן התרבות רק מה שחפף את המטרה הצרה והמדויקת אשר לפניו. היא לא דאגה לפתח את חוש הביקורת ובוודאי שכפרה לחלוטין בערך הספק".

(אדר, 1953, עמ' 348)

מהי צמדתק
מתווק שבין שתי
הצמדות המוצלות
כאן??

אינה דיאלוג
תק"ט עם חניך
שמצונין לפקא
את תרבותו?

אילו ידעתי היכן שוכנים אבות אבותי,
הייתי באה בין קברותיהם,
ויונקת, ויונקת ויונקת,
ואוכלת ושותה, ושבעה,
ובאה ביניכם,
ומראה לכם מי אני.
אבל אני לא יודעת היכן הם שוכנים,
ולא באתי בין קברותיהם,
ולא ינקתי, ולא אכלתי, ולא שבעתי,
ובאתי ביניכם,
צמוקה, ורעבה,
וטרפתי מכל הבא ליד.
טריפה... טריפה... טריפה...

מהן התחושות
המרכזיות שצוללות
בק עם קריאת
השיר?

האם יש סיכוי
שבוטל הפק יכתוב
שיר דומה על
תקופת התחנכותו?

התפרסם ב"הארץ" 3/3/95

3

"מרחב היצירה המשותף"

השאלה כיצד ליצור מפגש משמעותי בין בני תרבויות שונות, מעסיקה רבים במדינת ישראל. אנו עדים לשנים של חיפוש דרך בה ניתן לכלל הקבוצות התרבותיות להיפגש ולהתקיים ביחד. מורים, מחנכים ואנשי שדה אחרים מחפשים דרכים לתקשורת משמעותית בין אנשים בעלי רקע תרבותי שונה. פסיכולוגים תוהים בחדרי הטיפולים האם ובאיזה צורה ניתן לקיים קשר טיפולי עם בני קבוצות טיפוליות שונות משלהם... עובדים סוציאליים מתחבטים בשאלה כיצד ליצור מפגש משמעותי ותקשורת יעילה בהקשר הבין תרבותי, במיוחד לנוכח העובדה שהם נאלצים לעיתים להסתייע במתורגמן להעברת המסר. מורים ומחנכים שואלים את עצמם אם "התחשבות בתרבותו של הילד" אינה פוגעת בקליטתו בכך שאינה מאלצת אותו מספיק "להפוך לישראלי". במידה ואכן יש לכלול היבטים תרבותיים בתקשורת עם הילד - אלו היבטים רצוי לבחור וכיצד ניתן לעשות זאת כדי שיווצר מפגש משמעותי ולא מלאכותי. האם ניתן למצוא לכל השאלות האלה מענה? מהי הדרך בה יכולים אנשים מתרבויות שונות להיפגש? מהו אופי התקשורת הבין תרבותית שעשוי לאפשר מפגש כזה? **לדעתי, על מנת שמפגש כזה יוכל להתקיים עליו להתנהל בתוך מה שאני מכנה "מרחב היצירה המשותפת" (או המרחב היצירתי).** זהו מרחב שאינו שייך באופן מלא לאף אחד מן האנשים, בני הקבוצות התרבותיות השותפים לדיאלוג, אך הוא גם איננו זר לאף אחד מהם. זהו מרחב חדש, "מקום" בו ניתן לנהל משא ומתן על תפיסות עולם, על אמונות, ערכים, עמדות והתנהגויות. משא ומתן מוצלח, מפגש מוצלח שכזה, יביא לתחושה של העשרה הדדית, ותוצאתו תהיה גם צמיחה של כל אדם וכל תרבות... (דרי' גדי בן עזר, תל אביב, נובמבר 1998)

© עמותת "דרך כפר - יוזמות חינוך ימין אורד"

להנחיה ולהעמקה בתפיסת חינוך 'דרך כפר': www.derechfar.org.il